

Hiába viszem a diktafonom, minden tárgyat, még a rágómat is be kell tennem a kis szekrények valamelyikébe, amelyek a csíkszeredai, Zöld Péter utcai börtön első szobájában fogadnak, ide lépünk be legelőször. Hangrögzítőt és fényképezőgépet csak akkor szabadott volna bevennem, ha előzőleg engedélyt kérek rá, így **azt mesélem el, amit a látogatás után hazafele sikerült lejegyzetelnem.**

Az *Udvarhelyszéki Ifjúsági Egyeztető Tanács* által összeverbuvált fiatalokkal megyünk a fegyházba, amelyben 299 elítélt raboskodik, kevesebb mint egyharmada az 1999-ben fogvatartott 943 személynek.

Miklós Zoltán

börtönigazgató megosztja, 206 rab lehetne bent úgy, hogy mindegyiküknek meglegyen a minimálisan megszabott 4 négyzetmétere, így valószínűleg a rabok száma csökkenni fog a közeljövőben, ugyanis a 39 cellát tartalmazó épület nem bővíthető.

Egy tanár ezt a feladatot adta nekik, és azt mondta, hogy ez a börtön, és hogy a rabok között nem fogunk találkozni sorozatgyilkosokkal.

Bodor Marius őrnagy azért felhívja főként a lányok figyelmét, ne vegyék szívre, ha odaszólogatnak nekik a rabok, többségük évek óta nem látott már nőt. Ebből már kitalálhatjátok, nőnemű rabok nincsenek fogva tartva itt, számukra két börtön van fenntartva az ország területén. A börtön rabjai három, Hargita, Kovászna és Brassó, megyéből vannak ideköltöztetve, kérdésünkre Marius őrnagy elmondja, székelyudvarhelyiek is vannak a rabok között.

Nem így a személyzetben, ahová most elkelne az erősítés, ezért a fiatalokból álló csoport tagjait is arra bíztatják, gondolkozzanak el a lehetőségen. Jelenleg 153-an dolgoznak az intézményben és még 15 helyre keresnek alkalmazottakat.

Miklós Zoltán éppen a különböző osztályok működéséről mesél a diákoknak a konferenciateremben, amikor Marius őrnagy közbeszól, **„ne haragudjon meg igazgató úr, de mennünk kellene, lassan lejár az ebédszünet**

”. Mint kiderül, azért hívta fel erre az igazgató figyelmét erre, hogy míg a rabok ebédelnek, tudjuk megnézni a börtön azon részeit, ahová ebéd után menni fognak.

Apropó hozzátartozók.

A börtönből Skype-on keresztül is tudják tartani a kapcsolatot velük a rabok, és tíz, előre meghatározott, leellenőrzött telefonszámot is felhívhatnak. Naponta fél órát beszélhetnek a sétálóban és folyosón lévő telefonokon, természetesen csak akkor, ha van pénz a kártyájukon, hiszen ezek is pénzzel működnek.

Három percem van még – mondja az egyik rab, amikor elhaladunk a sétáló mellett. Közben a többi elítélt meredten bámul ránk a rácsba kapaszkodva. Furcsán is érzem magam amiatt, hogy behatoltunk a környezetükbe és közszemlére kerültek. Akkor végleg el is kell kapnom a tekintetem róluk, amikor meglátok egy srácot, akivel annak idején hetente elhaladtunk egymás mellett a Bethlen negyed utcáin. Marius őrnagy közben statisztikákat is ismertet a csoporttal, a rabok harminc százaléka roma származású, legalábbis ennyi vallja magát annak.

Égőkévés közvetlen kapcsolata van a rabokkal a látogatás alatt, ez volt számomra a
Háromhavonta egyszer

A közvetlen kapcsolatról az jut eszembe, ami leginkább meglepett a börtönben, hogy intim szoba is van az intézményben, amelyben a rabok háromhavonta egyszer szexuális együttlétet létesíthetnek feleségükkel. Ha esetleg nem házasok, a börtönben is van lehetőségük az oltár elé állni, ebben az esetben 48 órát galamboskodhatnak el az ágygal és zuhanyzókkal felszerelt szobában.

A látogatókkal élőben való találkozás a napi hat időpont valamelyikén történik, előzetes egyeztetés után a börtön és a hozzátartozók között. Erre havi öt lehetőséget ad az intézmény. A találkozásra kialakított terek az első **olyan helyek, amelyek valóban emlékeztetnek a filmekben oly sokszor látott börtönre**. Főleg az ablaküveggel elválasztott, telefonos rész, amelyen keresztül egy rab éppen egy hozzátartozójával beszélget, amikor áthaladunk a szobán.

Tanár úr kérem

A börtönben **1-8. osztályos tanítás** folyik, a legtöbb rab olyan környezetből jön, ahol nincs lehetősége elvégezni az általános iskolát. Persze van arra is példa, hogy valaki felsőfokú végzettséggel kerül a hűvösre, neki magát kell fejlesztenie, sajnos a börtönnek nincsen rá kapacitása, hogy az ő oktatását is megoldja a falakon belül.

azt hiszik, hogy külföldön dolgoznak.

Egy cellát is meglátogatunk, ahol az egyik ágyon egy angol-magyar szótár hever, de rögtön továbbtéved a tekintetem a szoba másik sarkába, ahol látom a fal mellé felsorakozott rabokat, akik úgy állnak ott, mint büntetett kisdíákok az osztály előtt, a földet nézik. Amikor felpillantanak, én jövök zavarba. Azért álltak félre, hogy mi nézelődni tudjunk.

Imre Gábor, a börtönlátogatást szervező UIET elnöke folyosón elejtett szavai jutnak eszembe, hogy „nem kell őket sajnálni, a társadalom söpredéke”. Egyrészt igaza van, másrészt valahol mélyen mégis szánalommal kevert sajnálatot érzek, és újra szégyellni kezdem magam, kimegyek a cellából.

A szenzáció miatt mentünk oda, de nagyon furcsa, mintha egy emberekkel tele állatkertben lennénk. Annak ellenére érzem ezt, hogy tényleg nagyon kevés interakciónk van a rabokkal. Szépen leszervezték nekünk, hogy a lehető legkevesebbet találkozzunk velük. Pláne akkor érzem rosszul magam, amikor néhányan a csoportból az egyik cella ajtaján lévő kukucskálón kezdenek el be-benézni, amelyet aztán belülről eltakarnak, az UIET elnöke rászól a társaságra, hogy viselkedjenek.

Ami még valóban nagyon hasonlít a filmek börtöneire, az a cellák ajtaján található kisablak, amelyet az őrök elhúznak, ha belülről valamiért döngöttek a fogvatartottak. Mindjárt jövök – mondja be ezen keresztül az őr az egyik rabnak, amikor élesben is megfigyelhetem, hogyan működnek ezek.

Ami nagyon nem hasonlít a filmek börtöneire, hogy a rabok hétköznapi ruhákban vannak, a csíkos rabruha diszkriminatív lenne, 2006 óta be van tiltva a használata.

Tornai Szilárd rákérdez a rabok közti hierarchiára is a csoportot körbevezető őrnagytól, aki a hierarchia létezését megerősíti, és elmondja, míg régen az erő számított abban igazán, hogy ki hol helyezkedik el ezen a ranglétrán, ma inkább a pénz beszél, és nem tudják azt megakadályozni, hogy akinek sok van, mondjuk cigarettáért ne takaríttassa ki a celláját társaival.

Őrnagy úr, nemsokára találkozunk

A rabok az eddig említett helyeken kívül a sportteremben tölthetik az idejüket, havonta egyszer jöhetnek ide, de a sétálóban is van lehetőségük asztaliteniszezni, testet építeni. A már említett iskolai oktatás a napjuk nagy részét, hat órát tesz ki az aktivitásból, 8-tól 11-ig, és 3-tól 6-ig ülnek az iskolapadban, az igazgató szerint ez azért fontos, mert az intézmény kifejezetten nevelési, illetve a társadalomba való visszailleszkedést elősegítő tevékenységet folytat. Itt krediteket is gyűjthetnek, a jó magaviselet, nem csak előbbi szabadulást, de **plusz örömeket: több megengedett látogatást, plusz csomagot, intim órákat eredményezhet** a raboknak, míg a rossz magaviselet ezek megvonását.

Emlékezetes volt végigjárni a börtönt és bár hozott ki belőlem furcsa érzéseket, felkavaróbb élményre számítottam. Kifele tartva Marius őrnagyot a rabokkal való kapcsolatáról faggatjuk. Valaki azt is megkérdi tőle, miért nincsen nála szolgálati fegyver. „Én egyedül vagyok és van, hogy hat rabot kísérek, képzeld el, ha kifordítják a kezemből. Nekem a legjobb fegyvereim itt a szavak” – mondja. Azt állítja, a kegyetlenebb őrök között ismerik, és ezt nagyon nehéz úgy elhinni, hogy készségesen mosolyogva mesélte végig az egész látogatást.

Nagyon nehéz szakma az övé, az, hogy folyton kiegyensúlyozott legyen, ne mutasson gyengeséget a rabok előtt, mégis maradjon emberséges. Akárcsak ő, a szociális osztályon dolgozók is azért mennek gyalog haza a börtönből, hogy tudják kiszellőztetni a fejüket, míg hazaérnek. „Köszönnek nekem az utcán, volt olyan is, hogy Vásárhelyen egy volt rab bekopogtatott az autóm ablakán, és mondta, hogy volt törvényszéken, nemsokára találkozunk” – meséli az őrnagy búcsúzólul nevetve, mi közben újra megtöltjük a zsebünket a lerakott cuccainkkal, ő meg utánunk köszön, hogy **reméli, csak ilyen körülmények között találkozunk**, hogy látogatóként jövünk a Zöld Péter utcába.